

A negyedik vagy ötödik farkgyűrű pikkelyeinek száma kb. 37—46 (legtöbbször 40—42); az alsó farkpikkelyek részben símák, részben finoman ormósak; szélességük meglehetősen egyenlő.

A most közöltektől az Európában élő zöldgyíkok közül habitusra nézve leginkább eltérőnek találtam a Dél-Olaszországban élő *Lacerta viridist*. Ez alak különbözőségére Dr. báró FEJÉRVÁRY GÉZA GYULA úr volt szíves figyelmeztetni, négy Pugliából származó példányt engedve át vizsgálatra, amelyekhez utóbb még tíz példány került Nápolyból, Dr. DUDICH ENDRE úr közismert ügybuzgósága folytán.

Ezt az alakot Dr. báró FEJÉRVÁRY GÉZA GYULA úr tiszteletére óhajtom elnevezni, mert módot nyújtott nekem a zöldgyíkokkal való foglalkozásra és felhívta figyelmemet a pugliai *viridis*-példányokra, amelyeknek új volta, szóbeli közlés szerint, már 1910-ben történt megszerzésükkor feltűnt előtte. A nápolyi zöldgyíkra vonatkozólag érdekes megjegyeznünk, hogy azoknak hosszú feje és keskeny nyaka L. CAMERANO idevágó munkájában [12] külön említést nyert.

Lacerta viridis LAUR. var. *Fejérváryi* n. var.

Lacerta viridis, auct. (Dél-Olaszország.)

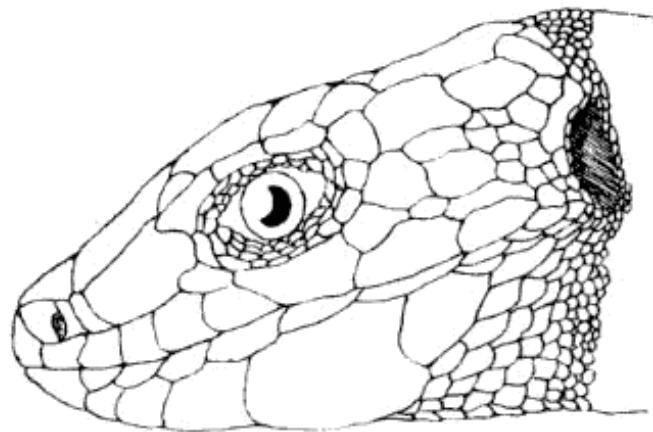
Lacerta viridis, L. CAMERANO, Monografia dei sauri italiani, Torino, 1885, p. 78, 79 (Nápoly).

Lacerta viridis, C. VANDONI, I Rettili d'Italia, Milano, 1914, p. 84 [Puglia (lábjegyzetben)].

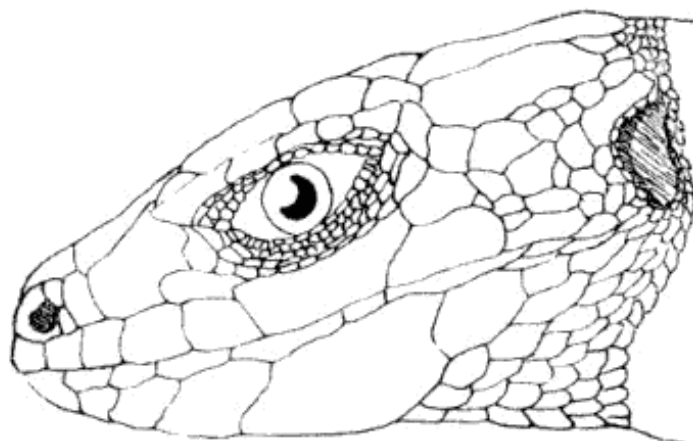
Lacerta viridis viridis, R. MERTENS, Ueber einige *Lacerta*-Formen aus Süditalien und Sizilien, Pallasia, II, 1, 1924, p. 80 (Pesto).

A délolaszországi zöldgyíkok (Puglia és Nápoly) egész természetükben eltérnek a többi *Lacerta viridistől*, amennyiben főleg a hímek feje hosszúkás és keskeny, a nyak is vékony, a törzs megnyúlt és olykor igen karcsú. Az adult hím fejének alakja feltűnően hosszúkás, keskeny, a pofatájékon nem oly duzzadt, mint a nálunk előforduló példányoknál, melyeknek feje sokszor csaknem vaskosnak nevezhető, tömpe, egészben némileg a *Lacerta agilis* L. hímjének fejére emlékeztető. Feltűnő a különbség a fej hosszúsági és szélességi arányszáma szempontjából. Ez ugyanis a pugliai hímen (ad.) 1:67, a nápolyi hímen pedig 1:84; ellenben egy pelsőci (Gömör m.) és két esztergomi példány (hímek) esetében 1:42, illetve 1:43 és 1:48. Valamennyi itt említett példány idősebb (részben senilis is). Fiatalabb, de a félig kinőtt (semiad.) állatoknál valamivel korosabbakon ez az arányszám 1:6-nál nagyobb is lehet magyarországi vagy egyéb középeurópai hímek esetében. A nőstényeken a fejforma illetően különbözősége nem éppen szembetűnő.

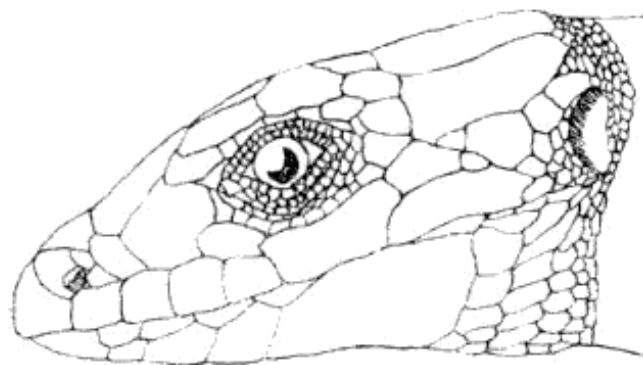
A fark roppant hosszú és egészben véve egyik-másik „*Archaeolacerta*” ostorszerűen elvékonyodott végű farkára emlékeztető. Ilyen farkformát egyetlen más *viridis*-nél sem találtam. Legjobban kifejezett ez az utóbbi tulajdonság a Nápolyból való, 1925 májusában gyűjtött idősebb és fiatalabb hímen. Azonban említésreméltó, hogy míg az igen vékony *Archaeolacerta*-fark törékenységéről ismeretes, ezt nem mondhatnók egykönnyen a nápolyi *viridis*-példányok farkáról, mert sajátságos, hogy a tíz példány közül csak kettő regenerált, tehát éppen ellenkezőleg — ha csak az illető tartózkodási helyükön ninesenek ellenségeik — azt látszik bizonyítani, hogy az igen elvékonyodott gyíkfarkok nem szükségképen töréke-

1. ábra. *Lacerta viridis* LAUR. s. str. ♂ feje oldalnézetben. — Pelsőcz (Gömör vm.), 1915, június 14., gyűjt. Dr. MÉHELY LAJOS. — Mus. Hung. Rept. No 2669/5. — Mintegy kétszeres nagyítás. — ABBÉ-féle rajzolókészülékkel rajzolta Dr. VÉGHÉLYI LAJOS.

2. ábra. *Lacerta viridis* LAUR. var. *Fejérvári* VASV. ♂ feje oldalnézetben. — Puglia (Délolaszorsz.), 1910 okt., gyűjt. A. GHIDINI. — Coll. FEJÉRVÁRY—LÁNGH, No 194. — Mintegy kétszeres nagyítás. — ABBÉ-féle rajzolókészülékkel rajzolta Dr. VÉGHÉLYI LAJOS.

3. ábra. *Lacerta viridis* LAUR. var. *Fejérvári* VASV. ♂ feje oldalnézetben. — Nápoly, 1925 tavasz, gyűjt. Dr. DUDICH ENDRE. — Mus. Hung. Rept. No 2812, — Mintegy kétszeres nagyítás. — ABBÉ-féle rajzolókészülékkel rajzolta Dr. VÉGHÉLYI LAJOS.

nyebb, mint a *Lacerta viridis* rendszeren meglehetősen vastag, olykor szinte répaformájú farka. A Nápoly melletti Fuorigrotta környéke Dr. DUDICH szóbeli közlése szerint tufás alzatú bokros hely, ahol *Zamenis* és *Gonyosoma* (= *Coluber auct.*) is tanyázik.

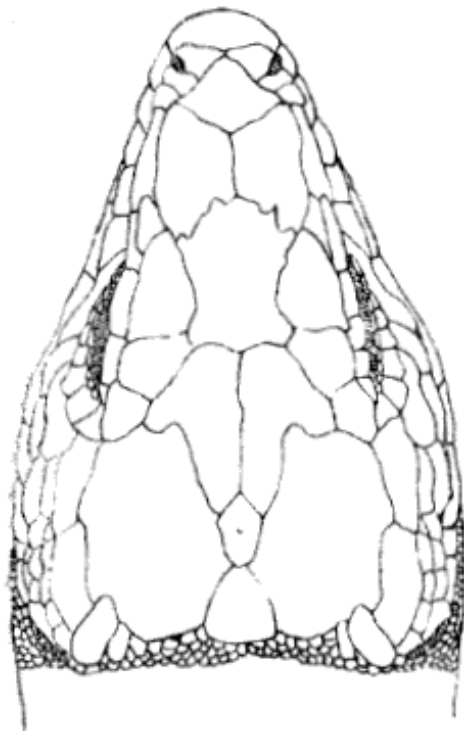
A déloroszországi állatok pajzstani sajátosságai közül kiemelhetem, hogy a frontale és parietale alakja meglehetősen hosszúkás; a frontale több esetben hosszabb a közte és az orresúcs közt levő távolságnál. A hátpajzsok száma kb. 39—49 egy-egy keresztben.

A déloroszországi *viridis*-alak extrém farkméretei készletnek arra, hogy részletesebben említsem meg a zöldgyíkok farkhosszára vonatkozó adatokat.

Felöltő a délolaszországi állatok tetemes farkhossza. A *Lacerta viridis* farka többnyire a test hosszának kétszerese szokott lenni. Ezt írja SCHREIBER [47] és DÜRIGEN [14] is; BOULENGER [55] szerint pedig a fark $1\frac{2}{3}$ — $2\frac{2}{3}$ -szor oly hosszú, mint a fej és törzs együttes hossza, míg a keleti példányoknál rövidebb és mintegy $1\frac{2}{3}$ — $1\frac{1}{2}$ -szöröse az utóbbinak. A délolaszországi példányok farka, más lelőhelyről származókéval egybevetve, abnormisan hosszúnak látszik, és alig van *Lacerta*-faj, melynek ily hosszú farka volna. A fej és a törzs együttes hosszának a farkhoz mért aránya 25—28 a nápolyi példányoknál, vagyis legmagasabb értékében felülmúlja a BOULENGERTől említett $2\frac{2}{3}$ arányszámot; a pugliai két nősténynél (a hím és egyik nőstény farka regenerált) csak 24 arányszámot kapunk. BOULENGER egy

Modicából (Sicilia) származó hím testhosszát 97 mm-, farkhosszát pedig 247 mm-ben adja, ami 2.5 arányszámot ad. Általában véve a fark hosszúsága más vidékekről származó állatoknál nem szokott ily tetemes lenni. Érdekes azonban, hogy egy torinoi hím testhossza BOULENGER szerint 106 mm, farkhossza pedig 286 mm, és így az arányszám itt 2.6.

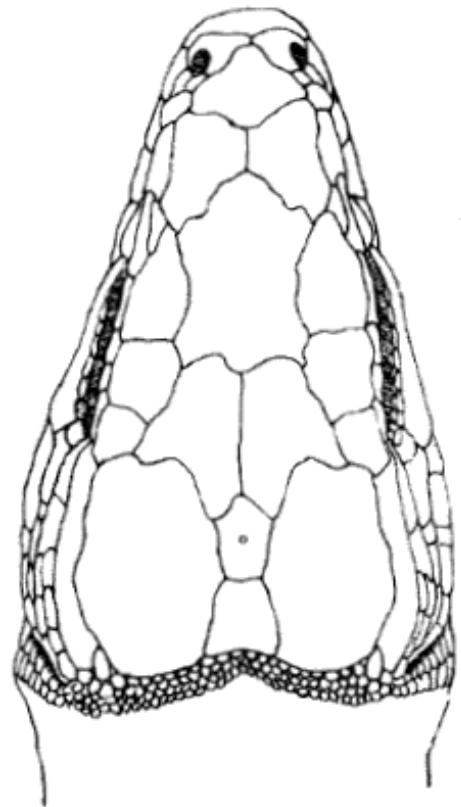
A farkhosszúság szempontjából említhető, hogy BONAPARTE [7] nagy munkájának ábrán a fark csu-

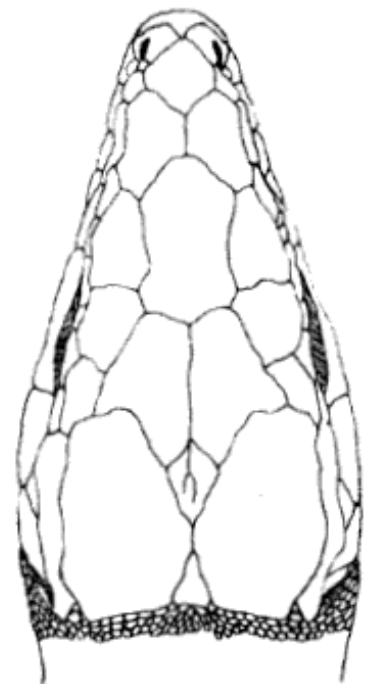
4. ábra. Az 1. ábrán látható *Lacerta viridis* LAUR. s. str. ♂ feje felülről. — Ugyanaz a nagyítás. — ABBÉ-féle rajzolókészülékkel rajzolta Dr. VÉGHÉLYI LAJOS.

nyebb, mint az előző táblán ábrázolt „*maculata*” és „*mento-coerulea*” néven szereplő példányoké. Ez utóbbiak színezetében is dominál a zöld szín. VANDONI [52] két *viridis*-ábráján északolaszországi példányok láthatók, és ezek habitusa és farkmérete a tipikus példányokkal egyező.

BONAPARTE munkájában a „*bilineata*” név is szerepel, és ezért szükségesnek tartom megemlíteni, hogy már DAUDIN [14] leírta e néven a *Lacerta viridis* kétsávos fiatalabb példányát, még pedig Páris környékéről, és erről megjegyzi azt is, hogy a fark hosszu; a hozzátartozó ábrán egy meglehetősen keskenyfejű és hegyes arcorrú állatot látnunk, melynek farka a testhossznak kétszeresénél nagyobb, míg a *Lacerta viridis* képen a fark alig felényivel hosszabb, mint

5. ábra. A 2. ábrán látható *Lacerta viridis* LAUR. var. *Fejérváryi* VASV. ♂ feje felülről. — Ugyanaz a nagyítás. — ABBÉ-féle rajzolókészülékkel rajz. Dr. VÉGHÉLYI LAJOS.

6. ábra. A 3. ábrán látható *Lacerta viridis* LAUR. var. *Fejérváryi* VASV. ♂ feje felülről. — Ugyanaz a nagyítás. — ABBÉ-féle rajzolókészülékkel rajzolta Dr. VÉGHÉLYI LAJOS.